

**PARLEMENT DE LA RÉGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2015-2016

27 OCTOBRE 2015

PROJET D'ORDONNANCE

**portant assentiment au
Protocole sur l'accès aux
ressources génétiques et le partage juste
et équitable des avantages découlant
de leur utilisation relatif à
la Convention sur la diversité biologique,
ainsi qu'à son annexe,
faits à Nagoya (Japon),
le 29 octobre 2010**

RAPPORT

fait au nom de la commission
de l'Environnement et de l'Énergie, chargée de la
Conservation de la Nature, de la Politique de
l'Eau et de la Propreté publique

par M. Eric BOTT (F)

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : MM. Ahmed El Ktibi, Emin Özkara, Julien Uyttendaele, Jacques Brotchi, Mme Viviane Teitelbaum, MM. Eric Bott, Pierre Kompany, Arnaud Pinxteren, Mme Els Ampe, M. Jef Van Damme, Mme Annemie Maes.

Membres suppléants : Mmes Isabelle Emmery, Anne-Charlotte d'Ursel, Evelyne Huytebroeck.

Autres membres : M. Emmanuel De Bock, Mmes Liesbet Dhaene, Nadia El Yousfi, M. Jamal Ikazban.

Voir :

Document du Parlement :

A-220/1 – 2014/2015 : Projet d'ordonnance.

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2015-2016

27 OKTOBER 2015

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

**houdende instemming met
het Protocol inzake toegang tot
genetische rijkdommen en de eerlijke
en billijke verdeling van voordelen
voortvloeiend uit hun gebruik bij
het Verdrag inzake biologische diversiteit,
en met de bijlage ervan,
gedaan te Nagoya (Japan)
op 29 oktober 2010**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor het Leefmilieu en de Energie, belast met het
Natuurbehoud, het Waterbeleid
en de Openbare Netheid

door de heer Eric BOTT (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Ahmed El Ktibi, Emin Özkara, Julien Uyttendaele, Jacques Brotchi, mevr. Viviane Teitelbaum, de heren Eric Bott, Pierre Kompany, Arnaud Pinxteren, mevr. Els Ampe, de heer Jef Van Damme, mevr. Annemie Maes.

Plaatsvervangers : mevr. Isabelle Emmery, mevr. Anne-Charlotte d'Ursel, mevr. Evelyne Huytebroeck.

Andere leden : de heer Emmanuel De Bock, mevr. Liesbet Dhaene, mevr. Nadia El Yousfi, de heer Jamal Ikazban.

Zie :

Stuk van het Parlement :

A-220/1 – 2014/2015 : Ontwerp van ordonnantie.

I. Exposé introductif de la ministre Céline Fremault

La ministre a tenu devant les commissaires l'exposé suivant :

«Le texte soumis à votre vote ce jour concerne l'assentiment au Protocole sur l'accès aux ressources génétiques et le partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation relatif à la Convention sur la diversité biologique (CBD), ainsi qu'à son annexe, fait à Nagoya (Japon), le 29 octobre 2010, adopté lors de la dixième Conférence des Parties à la Convention sur la diversité biologique (CBD COP 10). Il a été signé par la Belgique le 20 novembre 2011 à New York au siège des Nations Unies, et il est entré en vigueur le 12 octobre 2014 et compte actuellement 63 Parties, dont l'Union européenne.

Pour ce qui est du contexte, la Convention sur la diversité biologique (Convention on Biological Diversity – CBD) poursuit trois objectifs : la conservation de la diversité biologique, l'utilisation durable de ses éléments et le partage juste et équitable des avantages découlant de l'utilisation des ressources génétiques.

Le Protocole de Nagoya, auquel nous portons assentiment aujourd'hui, contribue à ces trois objectifs de la CBD (Convention sur la Diversité Biologique), et plus particulièrement à la mise en œuvre de son 3ème pilier.

Le Protocole de Nagoya édicte un certain nombre de règles garantissant l'accès et le partage des avantages monétaires et non monétaires découlant de l'utilisation des ressources génétiques (à l'exclusion de matériel génétique humain) et des connaissances traditionnelles qui y sont associées. Il impose aux utilisateurs potentiels de ressources génétiques de demander le consentement préalable en connaissance de cause du pays dans lequel la ressource est située ; ils devront également négocier et établir des conditions convenues de commun accord pour l'accès et l'utilisation de ces ressources ou des savoirs traditionnels qui leur sont associés.

Au niveau belge, la Conférence interministérielle de l'environnement du 27 octobre 2011, ainsi que la Conférence interministérielle de l'environnement élargie à l'économie et à la recherche du 13 novembre 2013 ont confirmé que la ratification du Protocole de Nagoya constitue une priorité majeure pour la Belgique. En appui de cet engagement, une étude a été réalisée à la demande de l'Autorité fédérale et des trois régions afin de déterminer l'incidence qu'aura la mise en œuvre des obligations fondamentales du Protocole de Nagoya en

I. Inleidende uiteenzetting van minister Céline Fremault

De minister heeft voor de commissieleden de volgende uiteenzetting gehouden :

«De tekst die u hier vandaag ter stemming voorgelegd wordt, heeft betrekking op de instemming met het Protocol inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (CBD), alsook zijn bijlage, dat werd aangenomen op 29 oktober 2010 te Nagoya (Japan), op de tiende Conferentie van de Partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (CBD COP 10). Het werd door België op 20 november 2011 ondertekend te New York op het hoofdkwartier van de Verenigde Naties. Het is in werking getreden op 12 oktober 2014 en telt momenteel 63 Partijen, waaronder de Europese Unie.

Wat de context betreft, streeft het verdrag inzake biologische diversiteit (Convention on Biological Diversity – CBD) drie doelstellingen na : het behoud van de biologische diversiteit, het duurzaam gebruik van bestanddelen daarvan en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen voortvloeiend uit het gebruik van genetische rijkdommen.

Het Nagoya-protocol waar wij vandaag instemming aan geven, draagt bij aan deze drie doelstellingen van het CBD (Verdrag inzake Biologische Diversiteit), en vooral aan de uitvoering van zijn 3e pijler.

Het Nagoya-protocol vaardigt een aantal regels uit die de toegang en de verdeling van monetaire en niet-monetaire voordelen voortspruitend uit het gebruik van genetische rijkdommen en de aanverwante traditionele kennis garanderen (met uitsluiting van menselijk genetisch materiaal). Het verplicht de potentiële gebruikers van genetische rijkdommen de voorafgaandelijke toestemming te vragen van het land waaruit de hulpbronnen afkomstig zijn; Ze moeten ook voorwaarden onderhandelen en opstellen waarvoor er gemeenschappelijk akkoord moet komen voor de toegang en het gebruik van deze rijkdommen of de aanverwante traditionele kennis.

Op Belgisch niveau bevestigden de Interministeriële Conferentie Leefmilieu (ICL) van 27 oktober 2011 en de Interministeriële Conferentie uitgebreid met economie en onderzoek van 13 november 2013 dat de ratificatie van het Nagoya-protocol een hoge prioriteit vormt voor België. Ter ondersteuning hiervan werd een studie uitgevoerd op vraag van de federale overheid en de drie Gewesten naar de impact van de uitvoering van de kernverplichtingen van het Nagoya-protocol in België. De voornaamste conclusies van deze studie hebben

Belgique. Les conclusions principales de cette étude ont montré qu'une ratification rapide du Protocole par la Belgique serait la meilleure option pour offrir plus de sécurité juridique et de transparence au niveau belge également.

Pour ce qui est du contenu, les incidences pour la Belgique de la ratification du Protocole de Nagoya restent limitées pour deux raisons :

Premièrement, le Protocole est déjà largement mis en œuvre par le droit de l'Union européenne en ce qui concerne le respect des règles par l'utilisateur de ressources génétiques et de savoir traditionnel lié aux ressources génétiques. Le Règlement 511/2014 du Parlement européen et du Conseil du 16 avril 2014 relatif aux mesures concernant le respect par les utilisateurs dans l'Union du Protocole de Nagoya sur l'accès aux ressources génétiques et le partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation crée le cadre juridique pour tous les états-membres de l'Union Européenne.

Le règlement, bien que directement applicable dans l'ordre juridique belge, nécessite toutefois que des mesures nationales soient prises et mises en œuvre par les Etats membres pour en assurer l'effet utile.

Un accord de coopération, qui sera suivi d'un accord de coopération d'exécution, est en cours d'élaboration en vue d'organiser l'exécution coordonnée du Protocole de Nagoya et du Règlement UE 511/2014 par l'État fédéral, la Région flamande, la Région de Bruxelles-Capitale, la Région wallonne, la Communauté flamande, la Fédération Wallonie-Bruxelles et la Communauté germanophone.

Deuxièmement, le Protocole n'a pas de conséquences majeures pour les pays « utilisateurs »: ce sont en effet les pays d'origine des ressources biologiques qui doivent mettre en œuvre un vaste cadre juridique pour garantir un accès aux ressources génétiques et le partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation. La Belgique est un pays « utilisateur » avec une présence importante notamment d'entreprises du secteur biotechnologique et de centres de recherche comme les universités. La ratification par la Belgique permettra donc devenir Partie au Protocole et de participer aux négociations au niveau international, notamment pour pouvoir négocier les modalités des conditions convenues de commun accord pour l'accès et l'utilisation de ces ressources ou des savoirs traditionnels qui leur sont associés.

Pour ce qui est des conséquences de l'approbation pour la Région de Bruxelles-Capitale, étant donné le caractère

aangetoond dat een spoedige ratificatie van het Protocol door België de beste optie zou zijn om meer rechtszekerheid en transparantie op Belgisch niveau te bieden.

Wat de inhoud betreft, blijven de gevolgen voor België van de ratificatie van het Nagoya-protocol beperkt omwille van twee redenen:

Ten eerste wordt het Protocol reeds ruimschoots ten uitvoer gebracht door het recht van de Europese Unie betreffende de naleving van de regels voor gebruik van genetische rijkdommen en traditionele kennis in verband met genetische rijkdommen. De Verordening 511/2014 van het Europees Parlement en van de Raad van 16 april 2014 betreffende voor gebruikers bestemde nalevingsmaatregelen uit het Protocol van Nagoya inzake toegang tot genetische rijkdommen en de billijke en eerlijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik in de Unie stelt het juridisch kader in voor alle lidstaten van de Europese Unie.

Hoewel de verordening rechtstreeks in de Belgische rechtsorde van toepassing is, dienen er evenwel nationale maatregelen genomen en uitgevoerd te worden door de Lidstaten om er het nuttige effect van te waarborgen.

Een samenwerkingsakkoord, dat zal worden gevolgd door een uitvoerings-samenwerkingsakkoord, is momenteel in ontwikkeling om op gecoördineerde wijze de uitvoering te organiseren van het Nagoya-protocol en de Europese Verordening 511/2014 door de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Federatie Wallonië-Brussel, en de Duitstalige Gemeenschap.

Ten tweede heeft het Protocol geen grote gevolgen voor de « gebruikerslanden »: het zijn immers de landen van oorsprong van de biologische rijkdommen die een uitgebreid juridisch kader moeten tot stand brengen om de toegang tot genetische rijkdommen en de billijke en eerlijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik te garanderen. België is een « gebruikersland » met een grote aanwezigheid van ondernemingen uit de biotechnologische sector en met onderzoekscentra zoals de universiteiten. De ratificatie door België maakt het dan ook mogelijk om Partij bij het Protocol te worden en deel te nemen aan de onderhandelingen op internationaal niveau, waardoor met name mee onderhandeld kan worden in verband met de modaliteiten van de gemeenschappelijk overeengekomen voorwaarden voor de toegang en het gebruik van deze rijkdommen of de aanverwante traditionele kennis.

Betreffende de gevolgen van de goedkeuring door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is gezien het gemengde

mixte du Protocole de Nagoya, l'assentiment de la Région de Bruxelles-Capitale est nécessaire pour permettre la ratification de la Belgique. Les textes d'assentiment des autres entités sont déjà tous à un stade avancé du parcours législatif et certains ont déjà été adoptés (il reste encore celui de l'autorité fédérale – en fin de parcours - et de la Région de Bruxelles-Capitale). Il est donc important de pouvoir adopter le texte aujourd'hui, afin de ne pas ralentir le processus de ratification de la Belgique, et de procéder à une adoption rapide ensuite d'un accord de coopération au niveau belge.

La mise en œuvre du Protocole de Nagoya en Belgique et en Région de Bruxelles-Capitale passera par l'adaptation de la réglementation belge existante puisque l'accès aux ressources génétiques, tel que défini dans le Protocole de Nagoya, n'est pas encore réglé en tant que tel en droit belge. Diverses législations réglementent cependant déjà l'accès physique à du matériel contenant du matériel génétique sis dans des aires protégées ou en lien avec des espèces protégées ainsi que la modification et la transformation de l'environnement naturel et pourront servir de point de départ. Comme indiqué, un accord de coopération est déjà en discussion entre les entités concernées. C'est donc cet accord de coopération qui constituera la base légale pour la mise en œuvre du Protocole au niveau de la région bruxelloise. En fonction de la portée finale de cet accord de coopération, d'autres modifications réglementaires au niveau bruxellois seront prises (par exemple une modification du Code de l'Inspection).

En termes de répercussions sur le budget régional, bien que cela dépendra du nombre exact de Parties au Protocole de Nagoya au moment de la ratification belge, la ratification au Protocole de Nagoya devrait entraîner une contribution financière de la Belgique estimée à 30.000 USD par an. Pour la répartition entre entités, cette contribution devrait être soumise à la clé de répartition du Protocole financier du 4 octobre 2002 à l'accord de coopération du 5 avril 1995 relatif à la politique internationale de l'environnement : 30% pour l'Autorité fédérale et 70% pour les régions, dont 9% pour la RBC. La participation de la RBC devrait donc s'élever à plus ou moins 2.000 USD par an, ce qui représente environ 1.811 Euro par an.

Pour ce qui est des organes consultatifs et du Conseil d'Etat, ni le Conseil économique et social, ni le Conseil de l'environnement n'ont formulé de remarque dans leur avis.

Les remarques du Conseil d'État ont, quant à elles, été entièrement prises en compte.

karakter van het Nagoya-protocol de instemming van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest noodzakelijk om de ratificatie van België mogelijk te maken. De instemmingsteksten van de andere entiteiten zijn alle reeds in een vergevorderd stadium van het wetgevend traject en sommige werden reeds aangenomen (er blijft nog die van de federale overheid – op het einde van het traject – en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Het is dan ook belangrijk de tekst vandaag te kunnen aannemen, om het ratificatieproces van België niet te vertragen en vervolgens over te gaan tot een spoedige aanneming van een samenwerkingsakkoord op Belgisch niveau.

De uitvoering van het Nagoya-protocol in België en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal gebeuren door de aanpassing van de bestaande Belgische regelgeving aangezien de toegang tot genetische rijkdommen, zoals bepaald in het Protocol van Nagoya nog niet als dusdanig in Belgische recht geregeld is. Verschillende wetgevingen reglementeren evenwel reeds de fysieke toegang tot materiaal dat genetisch materiaal omvat gelegen in beschermde gebieden of in verband met beschermde soorten, alsook de wijziging en omvorming van het natuurlijke milieu en kunnen als vertrekpunt dienen. Zoals aangegeven wordt er reeds een samenwerkingsakkoord tussen de betrokken entiteiten besproken. Het is dan ook dit samenwerkingsakkoord dat de wettelijke basis zal vormen voor de uitvoering van het Protocol op het niveau van het Brussels Gewest. Naargelang de finale reikwijdte van dit samenwerkingsakkoord zullen andere reglementaire wijzigingen op Brussels niveau doorgevoerd worden (bijvoorbeeld een wijziging van het Wetboek van Inspectie).

Hoewel de gevolgen voor de gewestbegroting afhangen van het exacte aantal Partijen bij het Protocol van Nagoya op het moment van de Belgische ratificatie, zou de ratificatie van het Protocol van Nagoya een financiële bijdrage van België met zich brengen die op 30.000 USD per jaar geraamd wordt. Voor de verdeling tussen entiteiten, zou deze bijdrage onderworpen moeten worden aan de verdeelsleutel van het financiële protocol van 4 oktober 2002 bij het samenwerkingsakkoord van 5 april 1995 betreffende het internationaal milieubeleid: 30% voor de federale overheid en 70% voor de gewesten, waarvan 9% voor het BHG. De bijdrage van het BHG zou dus min of meer 2.000 USD per jaar bedragen, wat ongeveer neerkomt op 1.811 Euro per jaar.

Betreffende adviesorganen en de Raad van State, hebben noch de Economische en Sociale Raad, noch de Raad voor het Leefmilieu opmerkingen in hun adviezen geformuleerd.

Er werd niettemin volledig met de opmerkingen van de Raad van State rekening gehouden.

Le projet d'ordonnance a notamment été soumis à l'avis de l'inspecteur des finances et du Ministre du Budget.».

II. Discussion générale

Mme Evelyne Huytebroeck estime que le texte ne constitue pas un aboutissement du processus mis en route à Nagoya, mais bien son suivi. À cet égard, le futur accord de coopération entre Régions sera important. Il est vrai que finalement, nos compétences sont limitées puisque le texte concerne avant tout les pays producteurs de ressources génétiques. Il est néanmoins important que nous soyons parties prenantes à ce type de négociation.

III. Discussion des articles et votes

Article 1er

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Vote

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 2

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Vote

L'article 2 est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 3

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Vote

L'article 3 est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Het ontwerp van ordonnantie werd met name voor advies van de inspecteur van financiën en de minister van Begroting voorgelegd.».

II. Algemene bespreking

Mevrouw Evelyne Huytebroeck zegt dat de tekst niet het eindpunt is van het proces dat in Nagoya van start is gegaan, maar wel de voortzetting ervan. Het toekomstige samenwerkingsakkoord tussen de Gewesten zal, in dat licht, niet onbelangrijk zijn. Het is een feit dat onze bevoegdheden uiteindelijk beperkt zijn aangezien de tekst in de eerste plaats betrekking heeft op de landen met genetische rijkdommen. Het is evenwel belangrijk dat wij onze stem laten horen bij dat soort van onderhandelingen.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Artikel 1

Dit artikel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

Artikel 2

Dit artikel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Artikel 2 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

Artikel 3

Dit artikel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Artikel 3 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

**IV. Vote sur l'ensemble du projet
d'ordonnance**

L'ensemble du projet d'ordonnance est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

– *Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.*

Le Rapporteur,

Eric BOTT

La Présidente,

Viviane TEITELBAUM

**IV. Stemming over het geheel van het
ontwerp van ordonnantie**

Het ontwerp van ordonnantie wordt in zijn geheel aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

– *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De Rapporteur,

Eric BOTT

De Voorzitter,

Viviane TEITELBAUM